

Franses
stuga

Den lilla knuttimrade stugan, känd som "Franses stuga" står cirka 50 meter från väg 120 mellan Nybro och Emmaboda, ungefär tre kilometer utanför Örsjö. Den sköts idag av Madesjö, Örsjö och Kristvalla hembygdsförening. Den byggdes förmodligen i slutet av 1700-talet eller i början av 1800-talet.

Stugan var hem åt Frans Petterson, som föddes den 19 januari 1853 som son till Vendla och Petter Svensson. Frans kallades oftast för "Franse" av folk i bygden. Frans Gustav Petterson, som var hans hela namn, levde hela sitt i den lilla stugan. När Frans var liten bebis föll han ur en så kallad "fattigvagga" och gjorde sig då så illa att hans högra hand och arm för all framtid blev obrukbara. Fattigvagga var ett lakan fäst mellan två väggar i ett hörn. Handikappet hindrade dock inte Frans från att i framtiden göra dagsverken åt traktens bönder. Hans mor Vendla, kallad "PetterSvensan", var ensamstående så Frans var den tidens så kallade oäkting. Stugan var en samlingspunkt för grannbyarnas pojkar som samlades där för att festa och spela kort.

Frans var lite naiv och blev därför ibland utsatt för en del hyss av ungdomar. Bland annat lade de barkbitar i hans stövlar och lurade honom till att torka sin hatt en hel dag då den därigenom skulle förvandlas till styvhatt som var modernt just då. Trots buset var han alltid glad och han sägs ha tyckt mycket om barn. Frans var också lite fäfång och använde sockervatten som hårvatten, när det torkade låg det nämligen perfekt men drog tyvärr också till sig en hel svärm av flugor.

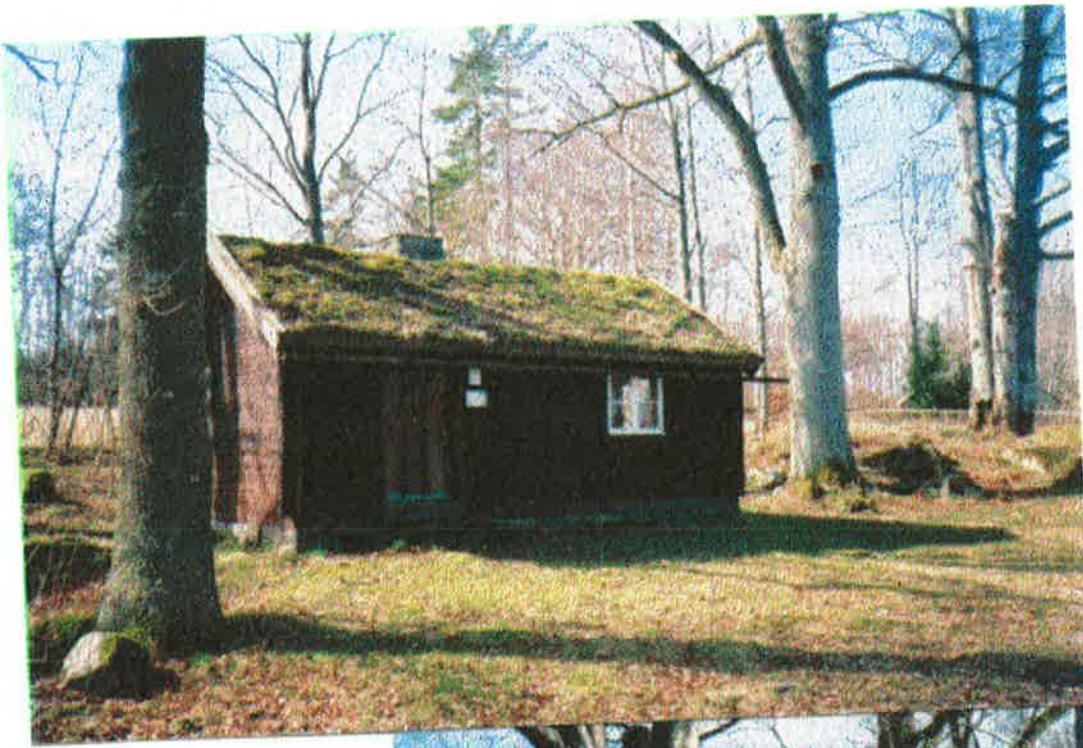
Hans skolgång var bristfällig. Han kunde läsa, men skriva lärde han sig aldrig riktigt och han kunde bara hjälpligt skriva sitt namn. Den 16 juni 1936 dog han 83 år gammal i stugan, omgiven av grannar och vänner.

Idag 66 år efter Frans död kan man fortfarande gå in i stugan och titta. Då var det visserligen än mer spartanskt men ett besök ger ändå en bra uppfattning av hur det såg ut förr i tiden. Nyckeln till stugan finns att hämta i ett av grannhusen.

Stugan är väldigt liten och som sagt knuttimrad. Taket är ett torvtak, alltså med gräs på och det hände ibland att man hade en get att beta uppe på taket. Precis innanför dörren till stugan finns en liten farstu. Idag hänger det några gamla bruksföremål och redskap på ena väggen och på golvet står Frans träskor. I stugan finns endast ett rum och kök. Köket är väldigt litet, och för att ens komma in i det måste man tränga sig igenom en liten, liten öppning där tröskeln går några decimeter över golvet. Inne i köket finns en öppen spis och några hyllor med några fat och skålar. Frans kniv, som han använde till det mesta, ska också finnas där enligt Hembygdskrönikan men den hittade jag tyvärr inte. Hursomhelst, när han hade använt sin kniv brukade han sätta fast den i en bjälke i taket. Det finns också ett pyttelitet fönster i köket men det är så pass litet att det ändå är ganska mörkt därinne. I det enda rummet finns en större murad eldstad och det var där Frans brukade laga sin mat. På spisen står samma trefot av järn som Frans använde, den står dessutom på samma plats som på hans tid.

När Frans bodde i stugan stod den inte på samma ställe som den gör idag. 1958 flyttades stugan, anledningen var att den tidigare stod lite otillgängligt och det hade också blivit lite stökigt där, då man under fyrtio och femtiotalet tog upp mycket sten alldeles i närheten. 1937 hade dåvarande Örsjö kommun skänkt stugan till hembygdsföreningen och 1958 plockade man ner hela stugan och flyttade den cirka 200 meter så den låg lite närmare de övriga husen. Vid flytten gjordes vissa förändringar av stugan. Man bytte bland annat ut golvbrädorna då de gamla var för dåliga och byggde ett innertak vilket är lite synd då det faktiskt inte ser riktigt likadant ut idag som det gjorde förr.

Vid stugan fanns inte ens ett dass, utanför fanns istället en enkel trästång som vilade på två stolpar där man fick uträtta sina behov. Något vedskjul hade han inte heller varför han fick lagra tre till fyra dagars förbrukning runt den öppna spisen. Min farfars far tyckte synd om Frans och byggde därför på 20-talet ett vedskjul och ett utedass, vilket gjorde hans liv lite lättare.

Interiör från Franses stuga.

Hans hemmagjorda träskor.

Platsen där stugan stod förr i tiden. Husgrunden syns svagt.

Farstun i stugan. Lägg märke till den minimala ingången till köket rakt fram.

Den öppna spisen.

Möblerna är desamma som Frans hade.

I farstun hänger redskap, varav Frans tillverkade många av dem på egen hand.

Det var nämligen väldigt svårt att få tag i verktyg för vänsterhänta.

Källor: Hembygdskrönikan 1998, utgiven av Hembygdsföreningen i Madesjö, Örsjö och Kristvalla.

Intervju med Arne Jonsson, tillika min farfar, som var barn på Franses tid.

Av Johan Jonsson, sp26

Franses stuga